

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
*Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit*

Gewasbescherming: Naleefmotieven van wet- en regelgeving bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in open teelten

Datum 8 maart 2022

Colofon

Versienummer

Contactpersoon Sophie Brouwer

T 088 223 33 33

F 088 223 33 34

s.m.brouwer@nvwa.nl

directie Handhaven | divisie Regie & expertise

afdeling Expertise

Catharijnesingel 59 | Utrecht

Postbus 43006 | 3540 AA Utrecht

Auteur

onder redactie van team Natuur en Gewasbescherming

Samenvatting

Vanwege lage naleving van de wet- en regelgeving omtrent driftreducerende maatregelen heeft de NVWA een doelgroep analyse uitgevoerd naar achterliggende redenen voor niet-naleven onder de groep gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen in open teelten.

Het onderzoek is uitgevoerd via een online enquête onder 227 agrariërs en behandelde drie aspecten (75 % drift reductie, gebruik kantdop, en additionele driftreducerende maatregelen op het wettelijke gebruiksvoorschrift). De vragen gingen over kennisniveau, eigen houding en de houding van de sociale omgeving ten opzichte van de regels en de naleving van de regels.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat:

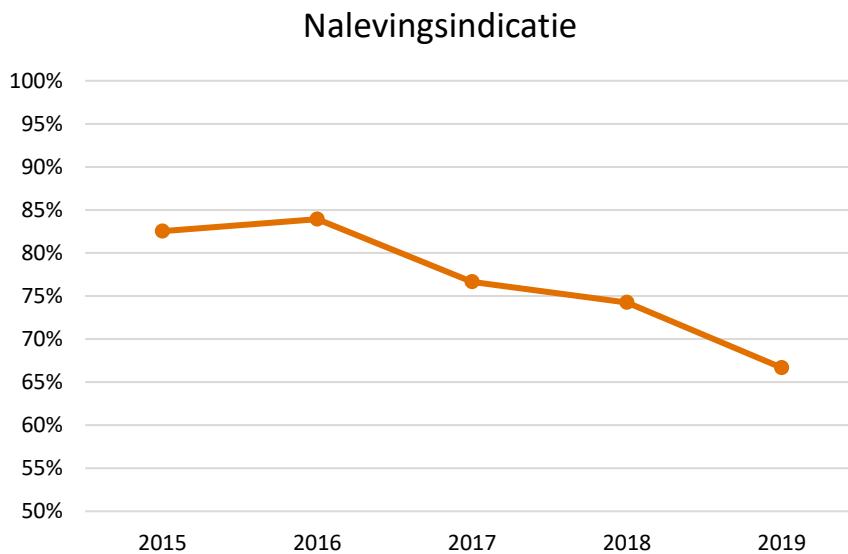
- kennis van de regels onder telers laag is;
- regels vaak als onduidelijk worden ervaren;
- regels niet altijd als rechtvaardig worden ervaren;
- invloed van collega's en afnemers groter is op de naleving dan de persoonlijke omgeving;
- telers aangeven te twifelen of investeringen het waard zijn omdat de regels snel veranderen.

Als vervolg gaat de NVWA de samenwerking met alle betrokken partijen aan om de naleving te verhogen door: te informeren en duiding te geven aan de regels; het verspreiden van succesverhalen; het aanpassen van mogelijke onduidelijkheden en/of tegenstrijdigheden in de wet- en regelgeving, het naleven zo makkelijk mogelijk maken.

Inleiding

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) voert jaarlijks circa 150 toepassingsinspecties uit. Dit zijn inspecties die ter plekke uitgevoerd worden wanneer een inspecteur personen ziet die gewasbeschermingsmiddelen in open teelten toepassen. Deze inspecties richtten zich met name op het gebruik van spuittechnieken om te voorkomen dat spuitvloeistof, oftewel drift, buiten het perceel terecht komt, bijvoorbeeld in het oppervlaktewater.

Uit de toepassingsinspecties uit voorgaande jaren blijkt dat de naleving van wet- en regelgeving bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen in de akkerbouw, vollegrondsgroenten, bloembollen, fruit- en boomkwekerijgewassen afneemt (Figuur 1). In 2019 lag de nalevingsindicatie op 67%¹ en naar aanleiding van dit percentage heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de NVWA gevraagd om een analyse van de achterliggende redenen uit te voeren².

Figuur 1. Nalevingsindicatie wet- en regelgeving bij de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in 2015-2019

¹ [Rapport gewasbescherming toepassingsinspecties 2019 | Inspectieresultaat | NVWA](#)

² [Kamerstuk 27858, nr. 509 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

Wettelijk kader toepassing van gewasbeschermingsmiddelen

Een gewasbeschermingsmiddel mag alleen worden toegepast als het middel goedgekeurd is en een toelating is afgegeven door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb)¹. Het Ctgb beoordeelt of gewasbeschermingsmiddelen veilig toepasbaar zijn voor het gestelde doel. Voor alle toegelaten middelen gelden algemene driftreducerende maatregelen om veilig gebruik voor mens, dier en milieu te garanderen. Zo is in het Activiteitenbesluit milieubeheer² een aantal artikelen opgenomen om het milieu te beschermen:

- artikel 3.78a stelt dat bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen bij de teelt van gewassen en op braakliggend land in de open lucht, een techniek gebruikt wordt die een driftreductie bereikt van ten minste 75%, ten opzichte van een bij ministeriële regeling aangewezen referentietechniek;
- artikel 3.38 stelt dat het gebruik van veldspuitapparatuur verboden is, tenzij: de buitenste in gebruik zijnde spuitdop aan de zijde van het oppervlaktewaterlichaam een kantdop (spuitdop die een tophoek van maximaal 90° heeft) is die aan de zijde van het oppervlaktewaterlichaam een verticale of nagenoeg verticale neerwaartse richting van de spuitvloeistof bewerkstelligt, en de apparatuur zodanig is ingesteld dat de spuitdoppen zich niet hoger dan 50 cm boven het gewas bevinden.

Indien deze algemene drift reducerende maatregelen voor een specifiek gewasbeschermingsmiddel niet voldoende zijn om mens, dier en milieu te beschermen kunnen er voor dat middel additionele driftreducerende maatregelen gelden. Alle door het Ctgb toegelaten gewasbeschermingsmiddelen zijn voorzien van een wettelijk gebruiksvorschrift waarin specifieke toepassingsinformatie (o.a. dosering, aantal/interval toepassingen) en toepassingsvoorwaarden beschreven staan. Wanneer er voor het gewasbeschermingsmiddel bijkomende driftreducerende maatregelen gelden, zijn deze eveneens opgenomen in het wettelijk gebruiksvorschrift van het specifieke gewasbeschermingsmiddel. Zo geldt bijvoorbeeld voor een aantal specifieke gewasbeschermingsmiddelen een driftreductie van tenminste 90%.

Voor nadere informatie zie: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/gewasbescherming>

¹ [Toelatingen en gebruik | College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden \(ctgb.nl\)](https://www.ctgb.nl)

² [wetten.nl - Regeling - Activiteitenbesluit milieubeheer - BWBR0022762 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl)

Werkwijze

Er is een doelgroep analyse uitgevoerd naar de nalevingsmotieven van driftreducerende maatregelen bij gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen in vijf teeltsectoren: de boomkwekerij, vollegrondsgroente, akkerbouw, bloembollenteelt en de fruitteelt. Voor de uitvoering van de doelgroep analyse zijn zowel een semigestructureerde diepte-interviews als een online enquête afgenomen. Via de branchevereniging Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) zijn telers gevraagd die bereid waren mee te werken aan telefonische diepte-interviews. In totaal zijn er zeven telefonische diepte-interviews met telers uit de verschillende teeltsectoren afgenomen (Tabel 1). De resultaten van de diepte-interviews zijn vervolgens gebruikt om richting te geven aan de vragen voor de online enquête. De structuur van de vragenlijst is opgesteld aan de hand van de drie elementen van de theorie van gepland gedrag¹ (attitude, subjectieve normen, waargenomen gedragscontrole). In dit onderzoek is aandacht besteed aan drie aspecten van gewasbeschermingsmiddelen toepassing waarop door de NVWA vaak overtredingen worden geconstateerd: 75% driftreducerende maatregelen, gebruik van een kantdop, en toepassing volgens het wettelijk gebruiksvoorschrift. De respondenten beantwoorden vragen over zowel hun algemene beeld inclusief een kennisvraag, hun houding ten opzichte van de regels, en de sociale omgeving opgedeeld in drie groepen; de persoonlijke omgeving (vrienden, familie en omwonenden), collega's (andere telers) en de afnemers van het product. Tot slot zijn op elk onderdeel vragen gesteld die duiding geven over de gedragscontrole die de telers zelf ervaren.

De enquête is via de volgende kanalen digitaal verspreid:

- de nieuwsbrief aan telers van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO);
- de nieuwsbrief van LTO;
- diverse Waterschappen;
- het NVWA-account op LinkedIn;
- het twitteraccount van de NVWA;
- sociale media profielen van individuele NVWA inspecteurs.

Daarnaast is berichtgeving over de enquête overgenomen en verschenen in diverse andere media zoals Boerderij.nl, Akkerwijzer en Agriholland.

Aan de hand van een poweranalyse was vooraf vastgesteld dat er een minimum van 100 respondenten benodigd was om gegeneraliseerde conclusies te kunnen trekken uit de resultaten. De enquête is in totaal door 227 telers ingevuld, verdeeld over de verschillende sectoren (Tabel 1). Voor de vollegrondsgroente was het aantal respondenten (8) echter te laag om afzonderlijk mee te nemen in de analyse. Er is daarom besloten de vollegrondsgroente toe te voegen aan de antwoorden van de akkerbouw sector, aangezien veel telers in Nederland zowel akkerbouw- als vollegrondsgroentegewassen telen. Verbanden tussen de resultaten van het onderzoek zijn statistisch geanalyseerd met behulp van Spearman's correlatie test.

Tabel 1. Aantal afgenomen diepte interviews en aantal respondenten enquêtes ten opzichte van totale omvang teeltsectoren

teeltsector	totaal aantal bedrijven ²	aantal diepte-interviews	aantal respondenten enquêtes
Akkerbouw	18746	2	144
Vollegrondsgroente	2843	2	8
Fruitteelt	2651	1	28
Boomteelt	2757	1	23
Bloembollen	1561	1	24

¹ [The theory of planned behavior-Ajzen \(1991\)](#)

² Bron: www.agrimatie.nl (2019). Sector: Areaal en aantal bedrijven

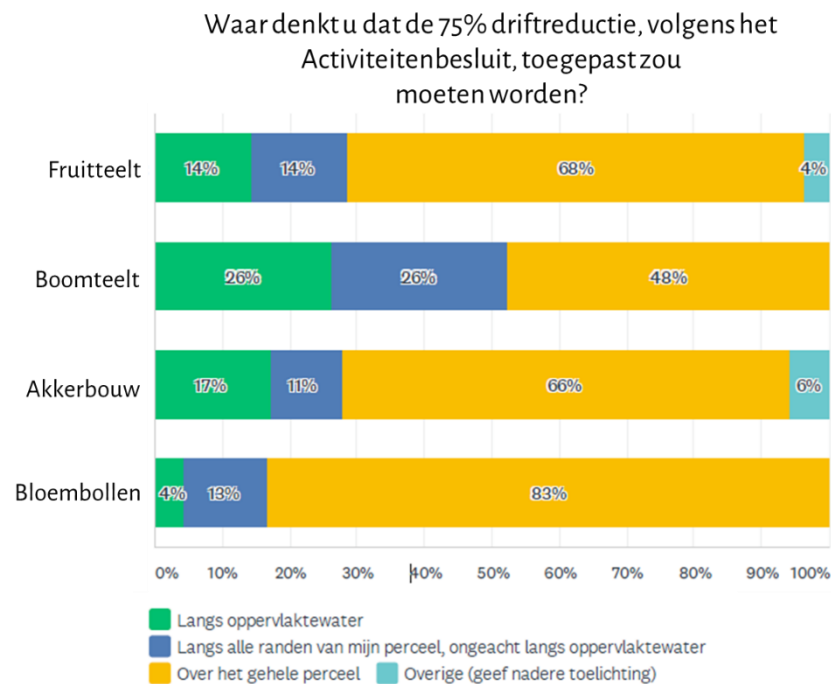
Resultaten

De vragen van de enquête waren opgedeeld in drie onderwerpen: 75% driftreducerende maatregelen, het gebruik van een kantdop en driftreducerende maatregelen op het wettelijk gebruiksvoorschrift. De belangrijkste resultaten van de enquête worden hier onder per onderwerp besproken. Nota bene de gegeven antwoorden reflecteren de beleving van de respondenten en zijn geen feitelijke waarnemingen.

75% drift reductie

Kennispeil onder de respondenten

Om een beeld te krijgen van de kennis over de regels omtrent 75% driftreductie bij de respondenten, was een kennisvraag opgenomen in de enquête. In de kennisvraag werd de respondenten gevraagd waar ze dachten dat volgens het Activiteitenbesluit milieubeheer 75% drift reductie toegepast dient te worden (Figuur 2). Uit de antwoorden op deze vraag blijkt dat de kennis omtrent dit onderwerp niet bij alle telers op peil is. Slechts 67% van het totaal aantal respondenten beantwoordde de kennisvraag correct, met grote verschillen tussen de verschillende sectoren. Respondenten uit boomkwekerij scoorde het laagst (slechts 48% correct) en de bloembollenteelt het hoogst (83% correct).

Figuur 2. Kennisvraag omtrent 75% driftreductie

Duidelijkheid van de regels

Het beeld van de respondenten over de duidelijkheid van de regels verschilt erg per sector. Als alle respondenten samen worden genomen, geeft slechts één derde aan de regels geheel duidelijk te vinden, één derde vindt de regels onduidelijk, de rest geeft aan de regels niet duidelijk maar ook niet onduidelijk te vinden. Het percentage respondenten dat de regels duidelijk vindt, ligt echter lager dan het gemiddelde in de bloembollen (21%) en boomkwekerij

(22%) sector. Uit de verbanden analyse blijkt een zwak positief verband tussen de kennis over de regels en de mate waarin telers aangeven of ze de regels duidelijk vinden.

Naleving van de regels

De respondenten werd vervolgens gevraagd aan te geven in hoeverre ze zich aan de regels houden. In de fruitteelt en akkerbouw geeft 96% aan zich aan de regels te houden. In de boomkwekerij- en bloembollensector geeft 80% aan zich vaak tot altijd de regels na te leven. Echter geeft slechts 35% van de boomkwekerij sector aan altijd te voldoen aan de 75% driftreductie.

Rechtvaardigheidsbeleving

Wanneer gevraagd werd naar de rechtvaardigheid van de regels, geeft 4% van de bloembollensector en 7% fruitteeltsector aan de regel onrechtvaardig te vinden. Het percentage dat aangeeft de regels onrechtvaardig te vinden ligt hoger in de andere twee sectoren namelijk 17% in de boomkwekerijsector en 27% in de akkerbouw. Uit de extra toelichting die respondenten konden geven blijkt vooral dat er zorgen zijn om de kwaliteit van de bespuiting bij gebruik van 75% driftreducerende methoden. Uit de verbanden analyse blijkt een zwak positief verband tussen de rechtvaardigheidsbeleving en de naleving van de regels. Kortom hoe rechtvaardiger de regels worden gevonden, des te meer wordt aangegeven aan de regels te voldoen.

Risicobesef

De meerderheid van de respondenten geeft aan dat zij vervuiling van het oppervlaktewater als grootste risico zien als de regels niet worden nageleefd. Op de tweede en derde plaats komen het milieu en de volksgezondheid. Daarnaast geeft ongeveer een vijfde van de respondenten in alle vier de sectoren aan geen enkel risico te zien bij niet-naleving van de regels omtrent 75% driftreductie.

Sociale norm

Het merendeel van de respondenten geeft aan dat de persoonlijke omgeving en collega's neutraal staat ten opzichte van niet-naleving. In de boomkwekerij geeft 25% zelfs aan dat zowel de persoonlijke omgeving, collega's en de afnemers positief staan tegenover niet-naleving van de 75% driftreducerende maatregelen. Uit de verbanden analyse blijkt dat voornamelijk telers die voldoende driftreductie toepassen, inschatten dat hun collega's negatief aankijken tegen het niet toepassen van voldoende driftreductie.

Benodigde mate van inspanning

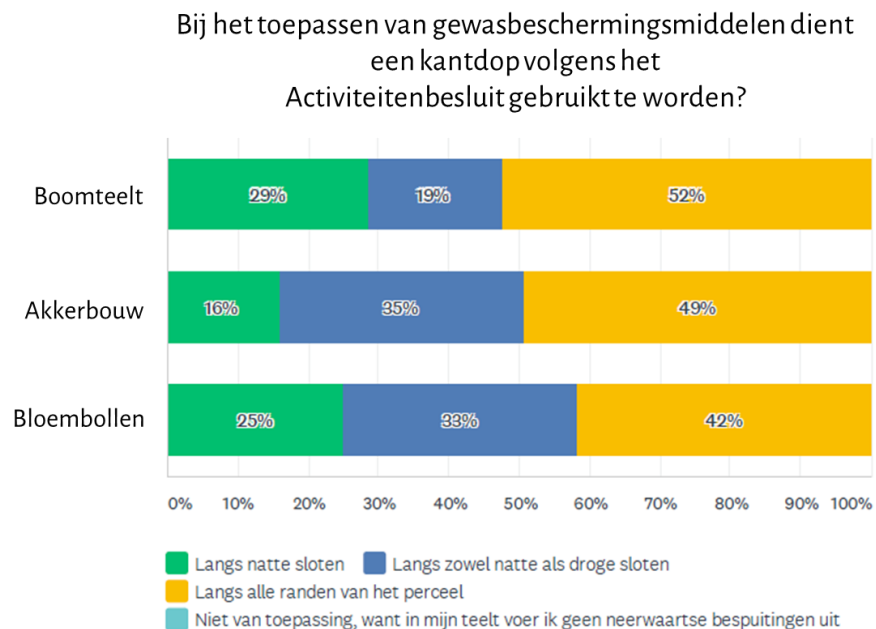
Een lichte meerderheid (57%) van de respondenten geeft aan dat het geen moeite kost om aan de 75% driftreducerende maatregelen te voldoen. Het overige deel van de telers is van mening dat het moeite kost om aan de regels te voldoen. Deze moeite moeten telers doen zowel voorafgaand aan als tijdens de bespuiting. Uit de verbanden analyse blijkt dan ook dat hoe minder moeite het toepassen van de regels een teler kost, des te vaker aangegeven wordt aan de 75% driftreductie te voldoen. De respondenten kregen tenslotte nog de mogelijkheid om aan te geven of er externe factoren zijn die invloed hebben op het wel of niet-naleven van de regels. Uit de analyse van de antwoorden op deze vraag komt de onvoorspelbaarheid van het weer naar voren als de externe factor met de meeste invloed op de naleving.

Kantdop

Aangezien 89% van de respondenten in de fruitteelt aangaf geen kantdop te gebruiken is deze sector in de vragen met betrekking tot de kantdop niet meegenomen.

Kennispeil onder de respondenten

Uit de multiplechoice kennis vraag over de correcte toepassing van de kantdop blijkt dat het merendeel van de respondenten niet goed op de hoogte is van de regel (Figuur 3). Slechts 23% van de respondenten had de vraag juist beantwoord. Opvallend hier is dat de rest van de respondenten een antwoord koos dat een uitgebreidere toepassing van de kantdop omschreef dan in het Activiteitenbesluit milieubeheer beschreven staat.

Figuur 3. Kennisvraag omtrent het gebruik van de kantdop

Naleving van de regels

De respondenten werd vervolgens gevraagd aan te geven in hoeverre zij in het meest recente teeltseizoen ten tijden van beantwoording van de enquête zich aan de regels hebben gehouden. 65% van de respondenten geeft aan dat ze de regels altijd hebben opgevolgd en 21% geeft aan dat ze soms niet nageleefd hebben. De overige 14% geeft aan de regels vaak tot altijd niet nageleefd te hebben. Als reden voor niet-naleving wordt in de boomkwekerijsector vooral de tijd die het kost om de doppen te vervangen aan gedragen. In de akkerbouw is de grootste reden tot niet-naleving een laag vertrouwen in de kwaliteit van de bespuiting met een kantdop.

Rechtvaardigheidsbeleving

45% van de respondenten geeft aan de regels rechtvaardig te vinden, 35% vindt de regels niet rechtvaardig maar ook niet onrechtvaardig en 20% geeft aan regels onrechtvaardig te vinden. Belangrijk hierbij te onthouden is dat uit de kennisvraag bleek dat een groot deel van de respondenten de regels niet goed kent, en dat dit invloed kan hebben op de rechtvaardigheidsbeleving.

Sociale normen

Wanneer gevraagd naar de sociale normen rondom niet-naleving, geeft 42% van de respondenten aan te denken dat afnemers negatief staan tegenover niet-naleving. Voor de persoonlijke omgeving en collega's wordt door 65% geschat dat zij neutraal tegenover niet-naleving staan. Wel blijkt uit de verbanden analyse dat er een positief verband is tussen naleving van de wet- en regelgeving en een mogelijk negatieve houding van collega's ten opzichte van niet-naleving. Dit komt er op neer dat des te negatiever de respondenten denken dat collega's oordelen over niet-naleving, des te vaker aangegeven wordt de regels na te leven.

Benodigde mate van inspanning

Een kleine meerderheid (55%) van de respondenten geeft aan over geautomatiseerde apparatuur te beschikken om de kantdop in te schakelen, de overige respondenten geven aan dit handmatig te moeten doen. Wanneer gevraagd naar andere factoren die het gebruik van een kantdop bemoeilijken komen factoren zoals de praktische uitvoerbaarheid bij een afwijkende vorm van het perceel, het weer en een laag vertrouwen in de kwaliteit van bespuiting het meest naar voren.

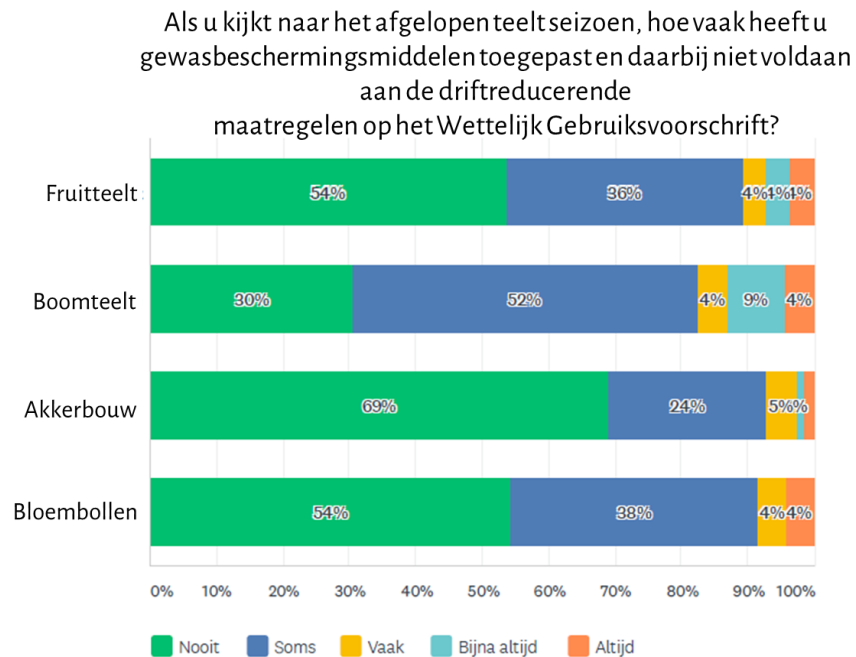
Driftreducerende maatregelen op het wettelijk gebruiksvoorschrift

Kennispeil onder de respondenten

Omdat de driftreducerende maatregelen op het wettelijk gebruiksvoorschrift gewasbeschermingsmiddel afhankelijk zijn, kon geen alomvattende kennisvraag gesteld worden. Voor dit onderwerp is daarom geïnventariseerd hoe vaak de respondenten het gebruiksvoorschrift van een gewasbeschermingsmiddel lezen. Slechts 27% geeft aan het gebruiksvoorschrift voor elke bespuiting te lezen, de rest geeft aan het voorschrift alleen te lezen bij de eerste toepassing of indien iets onduidelijk is. Wanneer gevraagd naar de duidelijkheid geeft 34% van de respondenten aan de wettelijke gebruiksvoorschriften onduidelijk te vinden.

Naleving van de regels

De meerderheid van de respondenten geeft aan de wettelijke gebruiksvoorschriften altijd na te leven (62%) en 30% geeft aan de voorschriften soms niet na te leven. Daarnaast leeft 4% vaak niet na, 2% bijna altijd en 2% altijd. Als we inzoomen per sector valt op dat de zelf gerapporteerde naleving in de boomkwekerijsector lager is dan in andere sectoren. In de boomkwekerij geeft 17% aan dat ze vaak, bijna altijd of altijd niet-naleven (Figuur 4). Als redenen voor het niet-naleven worden een laag vertrouwen in de kwaliteit van de bespuiting, het weer, economische overwegingen en tijd aangedragen.

Figuur 4. Zelf gerapporteerde naleving van additionele driftreducerende maatregelen op het Wettelijk Gebruiksvoorschrift

Economische overwegingen voor het correct toepassen van de eisen op het wettelijk gebruiksvoorschrift spelen niet voor alle respondenten een rol en hierin zijn ook verschillen tussen de sectoren. In de boomkwekerijsector geeft slechts 9% aan dat economische redenen een rol spelen bij niet-naleving, maar in de akkerbouw loopt dit op tot 24%. De respondenten geven verder aan dat de driftreducerende maatregelen van het wettelijke gebruiksvoorschrift naar hun idee vaak veranderen en dat ze hierdoor niet gerust zijn dat hun investering toekomstbestendig zijn, en dit draagt bij aan een verlaagd vertrouwen in de overheid en het Ctgb. Daarnaast geven de respondenten aan dat de methoden benodigd om de drift te reduceren naar hun idee zorgen voor een slechte kwaliteit van de bespuiting van het gewas. Zo wordt als voorbeeld gegeven dat zichtbaar residu op appels bijvoorbeeld niet wenselijk is maar wel een gevolg is van sommige voorgeschreven maatregelen.

Sociale normen

70% van de respondenten geeft aan dat de persoonlijke omgeving of collega's neutraal staan tegenover niet-naleving. Gemiddeld 40% van de respondenten schat in dat afnemers negatief staan ten opzichte van niet-naleving. De boomkwekerijsector wijkt hiervan af. Slechts 13% van de afnemers zou volgens de telers negatief staan ten opzichte van niet-naleving. In de verbanden analyse is geen significant verband gevonden tussen de sociale normen en de naleving van de driftreducerende regels op het wettelijk gebruiksvoorschrift.

Benodigde mate van inspanning

Respondenten geven aan dat de grote hoeveelheden tekst op het wettelijk gebruiksvoorschrift tot onduidelijkheden in de praktijk leiden. De respondenten zeggen soms tegen onuitvoerbare situaties aan te lopen. Als voorbeeld wordt gegeven dat er soms meer gewasbeschermingsmiddel gebruikt moet worden voor een goed resultaat terwijl dit als slecht voor het milieu wordt beschouwd. De respondenten geven aan dat deze onduidelijkheden ten koste gaan van de bereidwilligheid om aan alle regels te voldoen. Hiermee samenhangend geeft een groot aantal respondenten aan dat ze vinden dat inspecteurs van de NVWA, de

toezichhoudende autoriteit verantwoordelijk voor de toepassingscontroles, tijdens inspecties meer inlevingsvermogen zouden moeten tonen voor door de teler als onuitvoerbaar ervaren situaties. Uit de statistische analyse komt naar voren dat er een zwak positief verband is tussen de moeite die een teler moet doen en niet-naleving. Dit betekent dat hoe meer moeite een teler aangeeft te moeten doen om aan de regels te voldoen des te sneller deze teler geneigd is om de regels niet na te leven.

Conclusie en Discussie

De houding van de telers tegenover de drift-reducerende maatregelen is mede bepalend voor de naleving van deze maatregelen. Over het algemeen blijkt dat de telers zich bewust zijn van de redenen voor de drift-maatregelen. Echter, zijn hierin wel verschillen tussen de sectoren. Het valt op dat de respondenten aangeven te denken dat de persoonlijke omgeving en soms ook collega's neutraal tegenover niet-naleven staan. Hiermee samenhangend blijkt ook dat het risicobesef van negatieve gevolgen op mens, dier en milieu bij een deel van de respondenten laag is.

Kennis van de regels

Op het gebied van kennis van de regels is nog veel terrein te winnen. Zo zijn op alle drie de onderzochte gebieden de regels voor een grote groep telers niet duidelijk. Het risico is dat deze onduidelijkheid afdoet aan de motivatie om de regels na te leven. Telers denken de regels te kennen, maar uit de antwoorden die ze geven blijkt dat hun kennis ontoereikend is. Daardoor is het voor telers soms lastig om te zien wat ze fout doen of dat er ten onrechte wordt gedacht dat de regels moeilijk uitvoerbaar of onrechtvaardig zijn.

Rechtvaardigheidsbeleving en nut van de regels

Voor alle onderzochte onderwerpen komt naar voren dat een gedeelte van de telers twijfelt aan de rechtvaardigheid en het nut van de regels. Voor naleving van de regels is het van belang dat deze als rechtvaardig worden beleefd. Voor het onderwerp 75% drift-reductie kwam in de verbanden-analyse naar voren dat als de regels rechtvaardig worden gevonden er vaker wordt aangegeven aan de regels te voldoen. Uit de open vragen over het gebruik volgens het wettelijk gebruiksvoorschrift blijkt dat de telers voelen weinig invloed te hebben op de overheid. Er wordt een spanningsveld ervaren tussen wat de overheidsregels beogen en wat dat voor gevolgen heeft voor hun product. Op het moment dat het uitvoeren van bepaalde regelgeving in de ogen van de teler afdoet aan de kwaliteit van het eindproduct dan verliezen ze de motivatie om te voldoen als aan de regels. Er zijn echter wel veel belangenorganisaties die zich inzetten voor de belangen van de telers en in contact staan met beleidsmakers over de wet- en regelgeving maar toch blijven de telers het ervaren als een proces waar ze weinig invloed op hebben.

Benodigde mate van inspanning

Bij de naleving van 75% drift-reductie constateren we dat hoe meer moeite een teler moet doen om de regels na te leven, hoe minder vaak de teler de regels naleeft. Hoewel in het algemeen financiële overwegingen slechts een lichte belemmering vormen om te voldoen aan de regels, komt het vertrouwen om investeringen op de lange termijn terug te verdienen wel naar voren als een potentieel gevaar voor de naleving. De telers geven aan te twijfelen of de voor naleving benodigde investeringen het waard zijn. Ze geven aan wel bereid te zijn om te investeren, maar dat de ervaring leert dat de regels snel veranderen en ze een visie met een duidelijke eindstreep missen. Voor het maken van grote investeringen is het van telers van belang dat er vanuit de overheid een beleid wordt gemaakt voor de lange termijn. Als voorbeeld werd gegeven dat er in sommige plannen vanuit de overheid wel gesproken wordt over 2030 en dat dit mogelijk ver weg lijkt. Echter, dit zijn voor telers slechts 8 oogsten en de kosten van de machines benodigd om te voldoen aan alle maatregelen zijn zo hoog dat meer dan 8 oogsten nodig zijn om de gemaakte kosten terug te verdienen.

Sociale normen

De sociale normen zijn slechts van lichte invloed op de mate van naleving. Al blijkt uit de resultaten wel dat hoe negatiever collega's tegenover niet-naleving lijken te staan, hoe minder vaak een teler aangeeft regels niet na te leven. De afnemers lijken Volgens de telers daarbij het meest negatief te staan ten opzichte van niet-naleving. Dit biedt gerichte kansen om de naleving te verhogen door in te zetten op de sociale norm die collega's en afnemers stellen bij bijeenkomsten en in vakbladen.

Vervolg

Uit het onderzoek zijn een aantal vervolgsproen naar voren gekomen met betrekking tot kennis en rechtvaardigheidsbeleving, de benodigde mate van inspanning en de sociale normen.

Informereren en duiding geven aan de regels

Voor zowel de rechtsvaardigheidsbeleving als de motivatie om de wet- en regelgeving na te leven is het van belang om de kennis en het nutsbesef te verhogen. Om dit te bewerkstelligen wordt gekeken naar manieren van positieve gedragsbeïnvloeding waaronder verschillende communicatie strategieën. Zowel het duidelijk informeren over- en duiding geven aan het nut van de wet- en regelgeving zullen worden opgepakt.

Verspreiden van succesverhalen

Daarnaast wordt ook gekeken naar de mogelijkheid voor het verspreiden van 'best practice(s)' en succesverhalen van telers die gemakkelijk de wet- en regelgeving naleven. Het delen van succesverhalen van telers die zich gemakkelijk aan de regels houden speelt in op de sociale norm en kan bijdragen aan een verschuiving van de subjectieve norm.

Aanpassen van onduidelijkheden en/of tegenstrijdigheden

Uit dit onderzoek bleek dat als de benodigde mate van inspanning voor naleving hoog is, de telers minder gemotiveerd zijn om aan de regels te voldoen. De telers gaven bijvoorbeeld aan dat de huidige wet- en regelgeving tegenstrijdigheden en onduidelijkheden bevat, en dat deze onduidelijkheden de motivatie om aan de wet- en regelgeving te voldoen doen afnemen. Er zal gekeken moeten worden of er inderdaad onduidelijkheden en/of tegenstrijdigheden in de regelgeving zitten, en zo ja zal de wet- en regelgeving adequaat aangepast moeten worden.

Naleven zo makkelijk mogelijk maken

Voor het bevorderen van de naleving is het van belang dat het naleven van wet- en regelgeving zo makkelijk mogelijk gemaakt wordt en dat er een toekomstperspectief wordt gedeeld. Een deel van het vergemakkelijken van de naleving zal liggen in het eerder benoemde aspect van duidelijke communicatie over de wet- en regelgeving. Maar er kan ook gekeken worden naar technische innovaties die naleving vergemakkelijken. Bij dit alles hoort wel een reëel verwachtingsmanagement.

Om navolg te geven aan dit onderzoek en tot een uitwerking te komen van de hierboven geschetste vervolgstappen gaat de NVWA de samenwerking met alle betrokken partijen aan om gezamenlijk de naleving van wet- en regelgeving bij de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in de open teelten te verhogen.